

18. Ziarnojad brazylijski — *Spermophagus subfasciatus* Boh.
19. Mątwik ziemniaczany — *Heterodera rostochiensis* Wollenw.

Choroby:

1. Choroby wirusowe ziemniaków:
 - a) ostra mozaika — *Solanum virus 1*,
 - b) smugowatość — *Solanum virus 2*,
 - c) liściozwój — *Solanum virus 14*,
 - d) kędzierzawka kompleksowa.
2. Choroby wirusowe chmielu — *Humulus virus 1—4*.
3. Choroby wirusowe fasoli — *Phaseolus virus 1*, *Phaseolus virus 2*.
4. Bakteryjny rak pomidorów — *Aplanobacter michiganense*.
5. Bakteryjne wędnięcie fasoli — *Bacterium flacum-faciens*.

6. Bakteryjna zgorzel gałązek drzew owocowych — *Bacillus amylovorus*.
7. Bakterioza cebulek hiacyntów — *Pseudomonas hyacinthi*.
8. Bakteryjne czernienie plew pszenicy — *Bacterium translucens v. undulosum*.
9. Czernienie nasad plew zbóż — *Bacterium atrofaciens*.
10. Rak ziemniaczany — *Synchytrium endobioticum*.
11. Pleśń kwiatowa konicyzyny — *Botrytis anthophila*.
12. Pasiastość lnu — *Sphaerella linorum* (*Phlyctaena linicola*).
13. Ascochytoza lnu — *Ascochyta linicola*.
14. Głownia pyłkowa kukurydzy — *Sorosporium Reilianum*.
15. Głownia żdźbłowa pszenicy — *Tubercinia tritici*.
16. Sucha zgnilizna kolb kukurydzy — *Diplodia zeae*.
17. Śnieć jęczmienia — *Tilletia panicii*.
18. Sucha zgnilizna kapusty — *Phoma lingam*.

64**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 2 lutego 1955 r.

w sprawie warunków dotyczących składu, jakości oraz metod badania środków farmaceutycznych i artykułów sanitarnych.

Na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o środkach farmaceutycznych i odurzających oraz artykułach sanitarnych (Dz. U. Nr 1, poz. 4) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się dla środków farmaceutycznych i odurzających oraz artykułów sanitarnych warunki dotyczące

składu, jakości oraz metod badania, określone w Farmakopei Polskiej, wydanie III z 1954 r. nakładem Państwowego Zakładu Wydawnictw Lekarskich.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 maja 1955 r.

Minister Zdrowia: *J. Sztachelski*

65**OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW**

z dnia 16 lutego 1955 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu prawa górniczego.

Na podstawie art. 3 dekretu z dnia 21 października 1954 r. o zmianie prawa górniczego (Dz. U. Nr 47, poz. 224) ogłasza się w załączeniu jednolity tekst dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górniczne (Dz. U. Nr 29, poz. 113), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych de-

kretem z dnia 21 października 1954 r. o zmianie prawa górniczego oraz zmian wynikających z dekretu z dnia 21 października 1954 r. o urządach górniczych (Dz. U. Nr 47, poz. 223).

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1955 r. (poz. 65).

DEKRET

z dnia 6 maja 1953 r.

PRAWO GÓRNICZE**DZIAŁ I****Przepisy ogólne.**

Art. 1. 1. Przepisy prawa górniczego określają zasady i warunki poszukiwania i wydobywania kopalin, znajdujących się w złożach naturalnych.

2. Rada Ministrów ustala w drodze rozporządzenia kopaliny, których poszukiwanie i wydobywanie na całym obszarze Państwa lub na niektórych jego terenach podlega prawu górniczemu.

Art. 2. Przepisy prawa górniczego mają odpowiednie zastosowanie do poszukiwania i wydobywania kopalin, znajdujących się w zwałach po robotach górniczych.

Art. 3. Wydobywanie kopalin sposobem odkrywkowym i bez użycia materiałów wybuchowych podlega

przepisom prawa górniczego w zakresie, który ustali Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z właściwym ministrem w drodze rozporządzenia, biorąc pod uwagę rozmiary wydobycia i warunki bezpieczeństwa pracy.

Art. 4. Prawo wydobywania kopalin służy wyłącznie Państwu, jeżeli prawo górniczne nie stanowi inaczej.

Art. 5. 1. Właściwy minister za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może — w celu zaspokojenia społecznie uzasadnionych potrzeb gospodarczych — zezwolić spółdzielniom i osobom nie będącym wykonawcami narodowych planów gospodarczych na wydobywanie kopalin.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 wydobywanie kopalin odbywa się na zasadach prawa górniczego oraz zgodnie z warunkami ustalonymi w zezwoleniu.

3. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia tryb wydawania zezwoleń przewidzianych w ust. 1.

Art. 6. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia określić, które kopaliny na całym obszarze Państwa lub na poszczególnych jego terenach i na jakich zasadach posiadacz powierzchni gruntu może wydobywać na własne potrzeby sposobem odkrywkowym i bez użycia materiałów wybuchowych.

Art. 7. Kto wydobył kopalinę zgodnie z przepisami art. 5 i 6, uprawniony jest do rozporządzania nią w granicach prawa.

Art. 8. Przepisów prawa górniczego nie stosuje się do kopaliny w złożach występujących na powierzchni, jeżeli kopaliny te są użytkowane dla celów rolniczych lub innych, a nie są wydobywane ze złoża.

Art. 9. 1. Urzędy górnicze sprawują w okręgach ochrony górniczej nadzór nad wierceniami poszukiwawczymi i eksploatacyjnymi źródeł wód mineralnych oraz nad eksploatacją techniczną tych źródeł.

2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia zakres i sposób wykonywania nadzoru przewidzianego w ust. 1.

Art. 10. Przedsiębiorstwem górnictwem w rozumieniu prawa górniczego jest przedsiębiorstwo lub inna instytucja, która poszukuje lub wydobywa kopaliny.

Art. 11. Przepisy prawa górniczego stosuje się odpowiednio w przypadku budowy nowego zakładu górniczego.

Art. 12. 1. Prawo górnicze nie narusza przepisów o państwowej służbie geologicznej.

2. Rada Ministrów określi zasady współdziałania urzędów górniczych i organów państwowej służby geologicznej w sprawach objętych prawem górnictwem.

D Z I A Ł II

Poszukiwanie złóż kopaliny.

Art. 13. Państwo planuje, organizuje i prowadzi poszukiwania złóż kopaliny.

Art. 14. 1. Zadania organów państwowej służby geologicznej w dziedzinie poszukiwań złóż kopaliny określają odrębne przepisy.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia określić kopaliny, których złoża mogą być poszukiwane wyłącznie przez organy państwowej służby geologicznej.

Art. 15. Osoby fizyczne mogą prowadzić poszukiwania złóż kopaliny na warunkach określonych w prawie górnictwem.

Art. 16. 1. Osoba fizyczna, która zamierza prowadzić poszukiwania złóż kopaliny, powinna uzyskać zezwolenie Centralnego Urzędu Geologii, który określi w zezwoleniu zakres, sposób i szczególne warunki poszukiwań.

2. Rada Ministrów ustala w drodze rozporządzenia zasady i tryb wydawania, zmiany i cofania zezwoleń na poszukiwania złóż kopaliny oraz zasady prowadzenia poszukiwań na podstawie tych zezwoleń.

Art. 17. 1. Okręgowy urząd górniczy sprawuje nadzór nad poszukiwaniami złóż kopaliny, prowadzonymi na podstawie zezwolenia. Gdy poszukiwania prowadzone są na obszarze objętym własnością kilku okręgowych urzędów górniczych, nadzór sprawuje okręgowy urząd górniczy wskazany przez Wyższy Urząd Górniczy.

2. Zakres i sposób wykonywania nadzoru określonego w ust. 1 ustali Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Geologii.

Art. 18. Okręgowy urząd górniczy może nakazać prowadzącemu poszukiwania złóż kopaliny na podstawie zezwolenia zmianę lub przerwanie czynności poszukiwawczych, gdy poszukiwania prowadzone są w sposób naruszający przepisy, prawa lub interes społeczny, w

szczególności gdy mogą zagrozić bezpieczeństwu zakładów górniczych lub przeszkadzać ich ruchowi, zagrozić zniszczeniem złóż kopaliny, przeszkadzać czynnościom poszukiwawczym, wykonywanym przez kogo innego, albo zagrażać źródłom wód mineralnych, dla których zabezpieczenia ustanowiono okręg ochrony górniczej.

Art. 19. Kto odkrył złoża kopaliny, choćby przypadkowo, obowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym Centralny Urząd Geologii z określeniem czasu, miejsca i sposobu dokonania odkrycia, załączając w miarę możliwości próbę kopaliny.

Art. 20. 1. Kto odkrył złoża kopaliny, choćby nie objętej zezwoleniem na poszukiwanie, otrzymuje świadectwo odkrywcy i premię zależną od naukowej, technicznej albo gospodarczej doniosłości odkrycia oraz od poniesionych kosztów i czasu trwania poszukiwań. Premia ta jest wolna od wszelkich obciążeń publicznych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wszystkich osób, które przyczyniły się bezpośrednio do odkrycia złoża kopaliny.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb wydawania świadectwa odkrywcy oraz ustalania i wypłaty przez Państwo premii określonej w ust. 1.

Art. 21. 1. Organy państwowej służby geologicznej oraz osoby prowadzące poszukiwania złóż kopaliny na podstawie zezwolenia mają prawo wstępu na nieruchomości dla przeprowadzenia poszukiwań złóż kopaliny.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i sposób korzystania z uprawnień określonych w ust. 1 oraz zasady i tryb wydawania decyzji stwierdzających prawo wstępu na nieruchomości i przeprowadzania na nich poszukiwań złóż kopaliny.

Art. 22. Organom państwowej służby geologicznej oraz osobom prowadzącym poszukiwania złóż kopaliny na podstawie zezwolenia przysługują w stosunku do właścicieli nieruchomości odpowiednie uprawnienia, jakie na podstawie prawa górniczego służą przedsiębiorstwom górnictwu. Przepisy zawarte w rozdziale II działu IV mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 23. Poszukiwania złóż kopaliny na terenach mających szczególne znaczenie dla obronności Państwa i bezpieczeństwa publicznego mogą być prowadzone po uprzednim uzyskaniu zgody właściwych organów wojсковых i bezpieczeństwa publicznego.

Art. 24. Do naprawienia szkód powstałych w nieruchomościach na skutek poszukiwań złóż kopaliny stosuje się odpowiednio zasady rozdziału III działu IV o szkodach powstałych wskutek robót górniczych.

D Z I A Ł III

Obszar górniczy.

Art. 25. 1. Obszar górniczy określa przestrzeń, w granicach której przedsiębiorstwo górnicze uprawnione jest do wydobywania oznaczonej kopaliny ze złoża.

2. Obszar górniczy tworzy się dla każdej kopaliny osobno, chociażby złoża różnych kopaliny występowały w bezpośrednim sąsiedztwie.

Art. 26. 1. Obszary górnicze tworzy się ze względu na zamierzoną w planach gospodarczych eksploatację określonego złoża kopaliny.

2. Obszar górniczy tworzy właściwy minister.

3. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia zasady i sposób tworzenia i zmiany obszarów górniczych oraz prowadzenia ich rejestru, tudzież organy powołane do prowadzenia tego rejestru.

Art. 27. Granicami obszaru górniczego są linie na powierzchni i przechodzące przez nie płaszczyzny pionowe, sięgające do głębokości złoża z uwzględnieniem jego ukształtowania.

Art. 28. 1. Okręgowy urząd górniczy może zarządzić wytyczenie granic obszaru górniczego na powierzch-

ni na całym obwodzie obszaru bądź tylko na pewnej jego części.

2. Okręgowy urząd górniczy zarządzi wytyczenie granic obszaru górniczego na wniosek:

- 1) przedsiębiorstwa górniczego, uprawnionego do eksploatacji złóż w granicach tego obszaru górniczego,
- 2) przedsiębiorstwa górniczego uprawnionego do eksploatacji złóż w granicach sąsiedniego obszaru górniczego lub
- 3) właścicieli albo posiadaczy nieruchomości położonych w obrębie obszaru górniczego.

3. Wniosek określony w ust. 2 powinien być uzasadniony istotną potrzebą wytyczenia granic obszaru górniczego.

Art. 29. Koszty wytyczenia granic obszarów górniczych i umieszczenia znaków granicznych ponoszą przedsiębiorstwa górnicze uprawnione do eksploatacji złóż w granicach tych obszarów.

Art. 30. 1. Wytyczenia granic obszaru górniczego i umieszczenia górniczych znaków granicznych dokonuje mierniczy górniczy.

2. Mierniczy górniczy, dokonujący wytyczenia granic obszaru górniczego, ma prawo wstępu na nieruchomość celem przeprowadzenia czynności związanych z wytyczeniem granic. Przepis art. 23 stosuje się odpowiednio.

Art. 31. Przedsiębiorstwu górniczemu służy prawo do nieodpłatnego umieszczenia górniczych znaków granicznych na nieruchomościach w celu wytyczenia granic obszaru górniczego.

Art. 32. Za szkody wyrządzone przy wytyczeniu granic obszaru górniczego i umieszczeniu znaków granicznych odpowiadają przedsiębiorstwa górnicze eksploatujące te obszary na zasadach określonych w przepisach o odszkodowaniu i naprawianiu szkód powstałych przy wykonywaniu pomiarów geodezyjnych.

Art. 33. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Geodezji i Kartografii wydaje instrukcje techniczne w sprawie pomiarów obszarów górniczych oraz przepisy o wzorach i sposobie umieszczania górniczych znaków granicznych.

D Z I A Ł I V

Prawa wynikające z eksploatacji złóż kopalin.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 34. Przedsiębiorstwu górniczemu służy wyłącznie prawo do wydobywania kopaliny ze złóż w granicach określonego obszaru górniczego.

Art. 35. 1. Przedsiębiorstwo górnicze może wykonywać pod powierzchnią wszelkiego rodzaju roboty, budowle i urządzenia, potrzebne do wydobywania kopaliny.

2. Wykonywanie robót, budowli i urządzeń wymienionych w ust. 1 pod powierzchnią terenów zajmowanych przez organy wojskowe lub bezpieczeństwa publicznego wymaga zezwolenia tych organów.

Art. 36. 1. Spod eksploatacji górniczej może być wyłączone złożo kopaliny w części obszaru górniczego, jeżeli tego wymaga zachowanie rzeczy, posiadającej szczególną wartość dla badań naukowych lub wartość zabytkową.

2. O wyłączeniu (ust. 1) postanawia na wniosek ministra zainteresowanego minister, któremu podlega przedsiębiorstwo górnicze eksploatujące złożo.

Art. 37. 1. Jeżeli przepis szczególny wymaga zezwolenia na wzniesienie, przebudowę lub zniesienie budynku lub urządzenia, właściwym do udzielenia zezwolenia w stosunku do budynków i urządzeń zakładu górniczego jest okręgowy urząd górniczy.

2. W zakresie stosowania do zakładów górniczych przepisów prawa wodnego, przepisów o gospodarce wod-

nej, energetycznej i gazowniczej oraz o dozorze technicznym urzędy górnicze współdziałają z organami administracji państwowej, przewidzianymi w tych przepisach, według zasad i w trybie, jakie określi Prezes Rady Ministrów.

3. Rada Ministrów określi przypadki, w których okręgowe urzędy górnicze wydają zezwolenia, stosownie do ust. 1, za zgodą innych organów.

Art. 38. 1. Przedsiębiorstwo górnicze ma prawo bezpłatnego korzystania z wody kopalnianej na potrzeby zakładu górniczego i swoich pracowników, a także w celu zaopatrywania w wodę poszkodowanych wskutek zaniku wody, spowodowanego robotami górniczymi.

2. Korzystanie z wody kopalnianej przez przedsiębiorstwo górnicze dla celów nie wymienionych w ust. 1, jak też korzystanie z tej wody przez inne osoby podlega przepisom prawa wodnego.

3. Właściciel i posiadacz nieruchomości nie mogą sprzeciwiać się odprowadzaniu wody kopalnianej przez ich nieruchomości, o ile odprowadzanie jest niezbędne ze względów technicznych i wykonywane jest zgodnie z wymaganiami techniki.

Art. 39. Kto ma prawo wydobywania określonej kopaliny, może wydobywać równocześnie inną kopalinę, jeżeli według orzeczenia okręgowego urzędu górniczego, wydanego w porozumieniu z właściwymi organami państwowej służby geologicznej, oddzielne wydobywanie kopalin jest niemożliwe lub gospodarczo nie uzasadnione. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych okręgowy urząd górniczy może orzec o obowiązku przedsiębiorstwa górniczego wydobywania innej kopaliny.

Art. 40. 1. Kto wydobywając kopalinę wydobył ubocznie inną kopalinę, obowiązany jest zgłosić o tym Centralnemu Urzędowi Geologii, który zawiadomi uprawnionego do jej wydobywania. Uprawniony może rozporządzić tą kopaliną w ciągu 2 tygodni od daty otrzymania zawiadomienia, pod warunkiem zwrotu kosztów jej wydobywania.

2. Jeżeli zawiadomienie uprawnionego o wydobywaniu ubocznie innej kopaliny jest niemożliwe albo jeżeli uprawniony nie rozporządził tą kopaliną w terminie wskazanym w ust. 1, ten, kto wydobył ubocznie kopalinę, powinien rozporządzić nią zgodnie z decyzją Centralnego Urzędu Geologii.

Rozdział II.

Stosunek przedsiębiorstwa górniczego do właściciela (posiadacza) nieruchomości.

Art. 41. 1. Jeżeli przepis szczególny wymaga zezwolenia na istotną zmianę gospodarczego charakteru nieruchomości położonej w obrębie obszaru górniczego bądź na wzniesienie lub przebudowę na tej nieruchomości trwałych budowli i urządzeń nie wchodzących w skład zakładu górniczego, udzielenie tego zezwolenia może nastąpić tylko po uzgodnieniu z okręgowym urzędem górniczym. Zezwolenie może być uzależnione od spełnienia warunków technicznych określonych przez okręgowy urząd górniczy.

2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami ustali w drodze zarządzenia tryb postępowania przy uzgadnianiu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 42. 1. Nieruchomość niezbędna do wykonania planowych zadań przedsiębiorstwa górniczego w zakresie poszukiwań złóż kopalin, pomiarów górniczych oraz wydobywania kopaliny sposobem otworów wiertniczych, a także sposobem odkrywkowym, nie powodującym istotnego trwałego przekształcenia terenu, może być zajęta przez przedsiębiorstwo górnicze na czas ograniczony, nie dłuższy niż jeden rok (czasowe zajęcie nieruchomości).

2. Czasowe zajęcie nieruchomości określone w ust. 1 następuje na zasadzie zezwolenia udzielonego przez okręgowy urząd górniczy właściwy ze względu na miej-

sce położenia nieruchomości. W zezwoleniu określa się nieruchomość podlegającą zajęciu, cel zajęcia nieruchomości oraz datę i czas trwania zajęcia.

3. Zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości, obejmującej budynki mieszkalne, udziela okręgowy urząd górniczy w porozumieniu z prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

4. Zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości państwowego gospodarstwa leśnego udziela okręgowy urząd górniczy w porozumieniu z właściwym organem państwowego gospodarstwa leśnego.

Art. 43. Okręgowy urząd górniczy może przedłużyć czasowe zajęcie nieruchomości, nie więcej jednak niż o jeden rok, jeżeli cel, dla którego zajęto nieruchomość, nie mógł być osiągnięty w czasie określonym w zezwoleniu z przyczyn szczególnych, nie dających się przewidzieć, a nieprzedłużenie czasowego zajęcia mogłoby spowodować znaczną szkodę.

Art. 44. Okręgowy urząd górniczy przedłuży na wniosek przedsiębiorstwa górniczego czasowe zajęcie nieruchomości, jeżeli przedsiębiorstwo to złoży przed upływem okresu trwania zajęcia zaświadczenie swojego organu naczelnego, stwierdzające udzielenie zezwolenia na zgłoszenie wniosku o nabycie czasowo zajętej nieruchomości lub stwierdzające zgłoszenie wniosku o przekazanie tej nieruchomości.

Art. 45. W razie zagrożenia bezpieczeństwa zakładu górniczego lub jego ruchu albo bezpieczeństwa urządzeń użyteczności publicznej, życia lub zdrowia ludzkiego w związku z ruchem zakładu górniczego okręgowy urząd górniczy może zezwolić na niezwłoczne zajęcie przez przedsiębiorstwo górnicze nieruchomości potrzebnych do usunięcia zagrożenia i jego skutków (tymczasowe zajęcie nieruchomości). Przepis art. 42 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 46. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest w ciągu miesiąca od dnia tymczasowego zajęcia nieruchomości wydać ją uprawnionemu.

Art. 47. Okręgowy urząd górniczy może przedłużyć tymczasowe zajęcie nieruchomości, jeżeli przedsiębiorstwo górnicze przed upływem okresu trwania zajęcia wystąpiło z wnioskiem o zezwolenie na czasowe zajęcie nieruchomości na podstawie art. 42 albo złożyło przed upływem czasu trwania zajęcia zaświadczenie swojej władzy naczelnej, stwierdzające udzielenie zezwolenia na zgłoszenie wniosku o nabycie tymczasowo zajętej nieruchomości lub stwierdzające zgłoszenie wniosku o przekazanie tej nieruchomości.

Art. 48. Odmowa zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości albo orzeczenie odmawiające wyłączenia lub przekazania nieruchomości powodują wygaśnięcie zezwolenia, wydanego na podstawie art. 45 i 47, oraz obowiązek przedsiębiorstwa górniczego niezwłocznego wydania tymczasowo zajętej nieruchomości uprawnionemu.

Art. 49. W przypadkach, o których mowa w art. 42 i 45, zezwolenie na czasowe lub tymczasowe zajęcie nieruchomości zajmowanych przez organy wojskowe lub bezpieczeństwa publicznego wydaje okręgowy urząd górniczy po uprzednim uzyskaniu zgody tych organów.

Art. 50. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji okręgowego urzędu górniczego, wydanej na podstawie art. 42, 43, 44, 45 lub 47.

Art. 51. 1. Przedsiębiorstwo górnicze uprawnione jest w granicach udzielonego zezwolenia do wykonywania na zajętej czasowo lub tymczasowo nieruchomości wszelkich czynności uzasadnionych ze względu na cel, dla którego nieruchomość zajęto.

2. Przedsiębiorstwo górnicze nie może wznosić na zajętej nieruchomości trwałych budowli i urządzeń.

Art. 52. 1. Właścicielowi lub posiadaczowi nieruchomości należy się odszkodowanie za szkody spowodowane

wane czasowym lub tymczasowym zajęciem nieruchomości.

2. Orzekanie w sprawach o odszkodowanie, określone w ust. 1 następuje w drodze postępowania administracyjnego.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określa zasady ustalania odszkodowania za szkody spowodowane czasowym lub tymczasowym zajęciem nieruchomości, organy właściwe do ustalania odszkodowania, tryb postępowania w tych sprawach oraz sposób wypłaty tego odszkodowania przez przedsiębiorstwo górnicze.

Art. 53. 1. Przedsiębiorstwo górnicze ma prawo korzystania z wód powierzchniowych potrzebnych dla ruchu zakładu górniczego.

2. W przypadku współubiegania się kilku przedsiębiorstw górniczych o prawo korzystania z wody powierzchniowej okręgowy urząd górniczy określa przedsiębiorstwo uprawnione do korzystania z wody powierzchniowej lub sposób współkorzystania z niej przez ubiegające się przedsiębiorstwa.

Rozdział III.

Szkody powstałe wskutek robót górniczych.

Art. 54. 1. Szkodą górniczą jest szkoda powstała wskutek robót górniczych w nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości, bez względu na to, czy szkodę można było przewidzieć oraz czy ktokolwiek ponosi winę uszkodzenia.

2. Szkoda w urządzeniach podziemnych zakładu górniczego powstała wskutek robót górniczych własnych lub obcych nie jest szkodą górniczą.

Art. 55. Powstanie szkodliwych górniczych powoduje obowiązek jej naprawienia w granicach przewidzianych przez prawo górnicze.

Art. 56. Naprawienie szkody górniczej polega na przywróceniu uszkodzonej wskutek robót górniczych nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości do stanu poprzedniej użyteczności z uwzględnieniem potrzeb gospodarki planowej.

Art. 57. Jeżeli przywrócenie do stanu poprzedniej użyteczności uszkodzonego wskutek robót górniczych budynku lub innej części składowej nieruchomości, należącej do wykonawcy narodowych planów gospodarczych, jest technicznie lub gospodarczo nie uzasadnione, naprawienie szkody górniczej polega na uzyskaniu przez poszkodowanego w drodze budownictwa zastępczego rzeczy tego samego rodzaju i tej samej użyteczności.

Art. 58. Jeżeli przywrócenie do stanu poprzedniej użyteczności uszkodzonej wskutek robót górniczych nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości, należącej do osoby, która nie jest wykonawcą narodowych planów gospodarczych, jest technicznie nie uzasadnione, naprawienie szkody górniczej polega na nabyciu od osoby poszkodowanej uszkodzonej rzeczy lub na zapłacie odszkodowania w trybie i na zasadach określonych w przepisach o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych. Oszacowanie przedmiotu nabycia następuje według jego stanu przed powstaniem szkody górniczej.

Art. 59. 1. Naprawienie szkody górniczej w zasiewach i uprawach polega na zapłacie odszkodowania pieniężnego.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady ustalania i tryb wypłaty odszkodowania za zasiewy i uprawy uszkodzone wskutek robót górniczych.

Art. 60. Obowiązek naprawienia szkody górniczej nie istnieje w przypadku, gdy szkoda wynikła w budynkach i urządzeniach wzniesionych bez zezwolenia wymanego prawem.

Art. 61. Wykonawca narodowych planów gospodarczych obowiązany jest sam bezpośrednio naprawić

(art. 56 i 57) szkody górnicze powstałe w nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości przez niego użytkowanej. Koszty naprawienia szkody górniczej ponosi przedsiębiorstwo górnicze, z wyjątkiem szkody górniczej w lasach państwowych i w nie zabudowanych częściach nieruchomości wykonawców narodowych planów gospodarczych.

Art. 62. 1. Jeżeli szkoda górnicza powstała w nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości osoby nie będącej wykonawcą narodowych planów gospodarczych, do naprawienia szkody (art. 56 i 58) na koszt przedsiębiorstwa górniczego obowiązane jest prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej, właściwej ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

2. Prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej może na wniosek poszkodowanego upoważnić go do wykonania na rachunek prezydium naprawy szkody górniczej przez przywrócenie do stanu poprzedniej użyteczności.

Art. 63. Koszty naprawienia szkody górniczej ponosi przedsiębiorstwo górnicze eksploatujące w dniu ujawnienia szkody złożę w granicach obszaru górniczego, w obrębie którego prowadzone były roboty górnicze powodujące szkodę.

Art. 64. Jeżeli szkodę spowodowały roboty górnicze prowadzone przez kilka przedsiębiorstw górniczych, ponoszą one koszty naprawienia tych szkód solidarnie, rozliczając pomiędzy sobą koszty w równych częściach, o ile nie jest możliwe ustalenie ich stosunkowego udziału w spowodowaniu szkody.

Art. 65. Roszczenia z tytułu szkody górniczej nie mogą być dochodzone po upływie jednego roku od dnia ujawnienia się szkody.

Art. 66. 1. W sprawach o szkody górnicze orzekają wyłącznie komisje do spraw szkód górniczych: w pierwszej instancji — komisje do spraw szkód górniczych przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych, w drugiej instancji — odwoławcza komisja do spraw szkód górniczych przy Urzędzie Rady Ministrów.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia skład i sposób powoływania komisji do spraw szkód górniczych, ich organizację oraz szczególne przepisy o postępowaniu przed komisjami.

Art. 67. 1. Komisja do spraw szkód górniczych wszczyna postępowanie na wniosek osoby zainteresowanej, przedsiębiorstwa górniczego, prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej lub urzędu górniczego, a także z urzędu.

2. Postępowanie przed komisjami do spraw szkód górniczych toczy się według przepisów o postępowaniu administracyjnym, o ile prawo górnicze lub przepisy na nim oparte nie stanowią inaczej.

Art. 68. 1. Orzeczenie komisji do spraw szkód górniczych ustala:

- 1) rodzaj i rozmiar szkody górniczej oraz osobę poszkodowanego,
- 2) sposób i zakres naprawienia szkody górniczej,
- 3) wykonawcę narodowych planów gospodarczych lub prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej, obowiązane do naprawienia szkody górniczej,
- 4) koszty naprawienia szkody górniczej i przedsiębiorstwo górnicze obowiązane do zapłaty tych kosztów,
- 5) termin wykonania orzeczenia.

2. W uzasadnionych przypadkach komisja może na wniosek strony zmienić termin wykonania orzeczenia.

Art. 69. Komisja do spraw szkód górniczych może określić w orzeczeniu przybliżone koszty naprawienia szkody górniczej. W tym przypadku ostateczny koszt naprawienia szkody górniczej ustala komisja po wykonaniu orzeczenia.

Art. 70. Komisja do spraw szkód górniczych może w każdym czasie rozszerzyć ustalony w orzeczeniu zakres robót mających na celu naprawienie szkody górniczej oraz powiększyć koszty tego naprawienia, jeżeli wynikiła uzasadniona potrzeba wykonania dodatkowych robót.

Art. 71. 1. Komisja do spraw szkód górniczych może wydać zarządzenie tymczasowe celem zabezpieczenia nieruchomości, budynku lub innej części składowej nieruchomości przed rozszerzaniem się szkody górniczej. W zarządzeniu tymczasowym komisja określi termin jego wykonania oraz ustali, kto jest obowiązany do wykonania robót zabezpieczających.

2. Koszty wykonania zarządzenia wydanego na podstawie ust. 1 ponosi tymczasowo przedsiębiorstwo górnicze do czasu wydania orzeczenia w sprawie.

3. Komisja do spraw szkód górniczych może zarządzeniu wydanemu na podstawie ust. 1 nadać moc natychmiastowej wykonalności.

Art. 72. 1. W przypadku zaniku wody wskutek robót górniczych komisja do spraw szkód górniczych wyda zarządzenie tymczasowe o obowiązku przedsiębiorstwa górniczego dostarczenia bezpłatnie poszkodowanym niezbędnej dla nich ilości wody do użytku domowego i dla potrzeb inwentarza. W razie niemożności wykonania tego obowiązku przez przedsiębiorstwo górnicze do dostarczenia wody obowiązane jest prezydium właściwej powiatowej (miejskiej) rady narodowej na koszt przedsiębiorstwa górniczego.

2. Do zarządzenia tymczasowego wydanego na podstawie ust. 1 stosuje się odpowiednio przepis art. 71 ust. 3.

Art. 73. 1. W razie zagrożenia wskutek robót górniczych bezpieczeństwa i całości budynków lub innych części składowych nieruchomości komisja do spraw szkód górniczych może w drodze orzeczenia nakazać wykonanie kotwienia zapobiegawczego lub innych robót zapobiegawczych. Orzeczenie to określi zakres wykonania kotwienia zapobiegawczego lub innych robót zapobiegawczych oraz osobę obowiązującą do wykonania tych robót. Przepis art. 71 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Koszty kotwienia zapobiegawczego lub innych robót zapobiegawczych ponosi przedsiębiorstwo górnicze, którego roboty górnicze zagrażają bezpieczeństwu i całości budynków lub innych części składowych nieruchomości.

3. Do wykonania kotwienia lub innych robót zapobiegawczych stosuje się odpowiednio przepisy o naprawianiu szkód górniczych.

Art. 74. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb egzekucji orzeczeń i tymczasowych zarządzeń komisji do spraw szkód górniczych.

Art. 75. 1. Przedsiębiorstwo górnicze wypłaca kwoty na pokrycie kosztów naprawienia szkody górniczej ustalone w prawomocnym orzeczeniu komisji do spraw szkód górniczych temu, kto został zobowiązany do naprawienia szkody.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wydania zarządzenia tymczasowego na podstawie art. 71 lub orzeczenia na podstawie art. 73.

Art. 76. Orzeczenie komisji do spraw szkód górniczych o naprawieniu szkody górniczej przez nabycie uszkodzonego przedmiotu (art. 58) stanowi podstawę do zgłoszenia do prezydium wojewódzkiej rady narodowej wniosku o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego.

Art. 77. Przedsiębiorstwo górnicze, w którego nieruchomości powstała szkoda górnicza wskutek jego własnych robót górniczych, obowiązane jest samo do naprawienia szkody bez orzekania o tym obowiązku przez komisję do spraw szkód górniczych.

Art. 78. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i zainteresowanymi ministrami ustala zasady

1 tryb planowania w zakresie naprawiania szkód górniczych.

Art. 79. 1. Właściwy minister ustala w porozumieniu z Ministrem Finansów i za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego sposób tworzenia przez przedsiębiorstwa górnicze funduszków na pokrycie kosztów naprawiania szkód górniczych, robót zabezpieczających i kotwienia zapobiegawczego lub innych robót zapobiegawczych (fundusz szkód górniczych).

2. Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustala warunki i sposób dokonywania wypłaty sum z funduszków szkód górniczych.

Art. 80. Prezes Rady Ministrów ustali zasady gospodarowania przez prezydya powiatowych (miejskich) rad narodowych sumami przekazanymi przez przedsiębiorstwa górnicze na naprawienie szkód górniczych.

Art. 81. 1. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się do szkód górniczych o szczególnie dużym zasięgu lub rozmiarze, zwłaszcza w postaci istotnego przeobrażenia terenu lub zaniku wody na znacznym terenie.

2. Ustalenie, że szkoda górnicza wystąpiła w szczególnie dużym zasięgu lub rozmiarze (ust. 1), następuje w drodze uchwały Rady Ministrów, która równocześnie postanowi o sposobie naprawienia szkody i pokrycia kosztów.

3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 komisja do spraw szkód górniczych może wydać tymczasowe zarządzenie o obowiązku dostarczania wody stosownie do art. 72.

D Z I A Ł V

Wydobywanie kopalin.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 82. Kopaliny mogą być wydobywane jedynie z zachowaniem przepisów prawa górniczego i zgodnie z narodowymi planami gospodarczymi.

Art. 83. 1. Eksploatacja złoża kopaliny powinna być prowadzona w sposób gospodarczo uzasadniony, który zapewnia racjonalne wydobywanie kopaliny i ogranicza możliwość powodowania szkód górniczych.

2. Przy eksploatacji złoża kopaliny należy mieć na względzie eksploatację sąsiednich złóż kopaliny.

Art. 84. Porzucenie złoża kopaliny w takich warunkach, że późniejsze jej wydobywanie staje się technicznie niemożliwe lub gospodarczo niecelowe, jest niedozwolone, z wyjątkiem przypadków, gdy wymaga tego inny ważniejszy interes społeczny, a przede wszystkim bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzkiego.

Art. 85. Na terenach podlegających ochronie na mocy przepisów szczególnych mogą być prowadzone roboty górnicze tylko w zakresie dopuszczalnym według tych przepisów.

Art. 86. Na wniosek zainteresowanego ministra minister właściwy ze względu na przedsiębiorstwo górnicze może za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zakazać z uwagi na interes społeczny prowadzenia robót górniczych na określonych terenach.

Rozdział II.

Planowanie górnicze.

Art. 87. 1. Rada Ministrów ustala wytyczne dla perspektywnego planu rozwoju gospodarki górniczej oraz w ich ramach wytyczne dla wieloletnich i rocznych planów eksploatacyjnych poszczególnych gałęzi górnictwa.

2. W ramach wytycznych ustalonych w myśl ust. 1 właściwi ministrowie ustalają plany perspektywnego rozwoju podległych im przedsiębiorstw oraz wytyczne dla ich wieloletnich i rocznych planów eksploatacyjnych.

Art. 88. 1. Przedsiębiorstwa górnicze zgodnie z wytycznymi ustalonymi w myśl art. 87 ust. 2 sporządzają wieloletnie i roczne plany eksploatacyjne, przyjmując za podstawę planowania najwyższą przewidywaną zdolność produkcyjną przedsiębiorstwa. Wieloletnie i roczne plany eksploatacyjne przedsiębiorstw górniczych powinny być zgodne z narodowymi planami gospodarczymi.

2. Resortowe zbiorcze plany eksploatacyjne przedsiębiorstw górniczych, wieloletnie i roczne, zatwierdza Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. W ramach tych planów właściwy minister zatwierdza wieloletnie i roczne plany eksploatacyjne przedsiębiorstw górniczych.

3. Właściwy minister ustala za zgodą Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego sposób sporządzania planów eksploatacyjnych przedsiębiorstw górniczych oraz tryb ich zatwierdzania.

Art. 89. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustali zakres i tryb uzgadniania planów zagospodarowania przestrzennego z planowymi zadaniami górnictwa.

Art. 90. 1. Przedsiębiorstwo górnicze na podstawie zatwierdzonego planu eksploatacyjnego sporządza plan bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem i przedkłada go do zatwierdzenia okręgowemu urzędowi górniczemu najpóźniej na 4 miesiące przed datą rozpoczęcia wykonywania planu.

2. Okręgowy urząd górniczy zatwierdzając plan bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem może nakazać zmianę tego planu ze względu na obowiązujące przepisy oraz zasady bezpiecznego prowadzenia robót górniczych.

3. W przypadku braku decyzji okręgowego urzędu górniczego w sprawie zatwierdzenia planu, określonego w ust. 2, przed datą rozpoczęcia jego wykonywania przedsiębiorstwo górnicze może przystąpić do wykonywania tego planu.

4. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego ustala zasady sporządzania planu bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem oraz tryb zatwierdzania tego planu przez urzędy górnicze. Przepisy te wydaje Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 91. 1. Ruch zakładu górniczego odbywa się według zatwierdzonego planu bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem.

2. Zmiana lub uzupełnienie planu określonego w ust. 1 może nastąpić tylko w przypadkach zmiany naturalnych lub technicznych warunków wydobywania kopaliny i z zastrzeżeniem uprzedniego zatwierdzenia tych zmian i uzupełnień przez okręgowy urząd górniczy.

Art. 92. W wyjątkowych przypadkach, gdy wskutek nieprzewidzianych okoliczności wyniknie potrzeba natychmiastowego odstąpienia od zatwierdzonego planu bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem ze względu na bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzkiego lub ochronę zakładu górniczego, przedsiębiorstwo górnicze może odstąpić od tego planu. Kierownictwo zakładu górniczego obowiązane jest zawiadomić o tym w ciągu trzech dni okręgowy urząd górniczy celem uzyskania jego zgody. W przypadku braku zgody okręgowego urzędu górniczego dalszy ruch zakładu może być prowadzony tylko według zatwierdzonego planu.

Rozdział III.

Ruch zakładu górniczego.

Art. 93. 1. Ruch zakładu górniczego powinien być prowadzony według zasad techniki górniczej oraz w taki sposób, aby życie i zdrowie ludzkie ani interes społeczny nie były narażone na niebezpieczeństwo.

2. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest usunąć niezwłocznie spowodowane ruchem zakładu górniczego niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego oraz dla interesu społecznego i przedsięwziąć wszelkie środki zabezpieczające na przyszłość.

Art. 94. Rada Ministrów wydaje ogólne przepisy w sprawach:

- 1) bezpieczeństwa pracy w zakładach górniczych,
- 2) higieny pracy w zakładach górniczych,
- 3) ochrony powierzchni przed uszkodzeniem wskutek robót górniczych, szczególnie ze względu na interes bezpieczeństwa i ciągłość ruchu urządzeń użyteczności publicznej oraz zachowanie przedmiotów podlegających ochronie na mocy szczególnych przepisów,
- 4) zapobiegania wszelkim szkodom, jakie by ruch zakładu górniczego mógł wyrządzić interesowi społecznemu,
- 5) filarów ochronnych,
- 6) nabywania, przechowywania i używania materiałów wybuchowych oraz środków zapalających w zakładach górniczych.

Art. 95. 1. Właściwi ministrowie wydają w uzgodnieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego szczegółowe przepisy w sprawach określonych w art. 94, o ile dotyczą podległych im zakładów górniczych.

2. Przepisy w sprawach określonych w art. 94 pkt 1, 2 i 6 wydawane są w drodze rozporządzeń.

3. Przepisy w sprawach określonych w art. 94 pkt 5 wydawane są po zasięgnięciu opinii Centralnego Urzędu Geologii.

Art. 96. Właściwi ministrowie wydają szczegółowe przepisy w sprawach prowadzenia ruchu w podległych im zakładach górniczych (przepisy techniczne eksploatacji) zgodnie z ogólnymi przepisami, określonymi w art. 94.

Art. 97. Przepisy wydane na podstawie art. 94 mogą określać szczególne wymagania techniki budowlanej ze względu na wpływ robót górniczych na powierzchnię.

Art. 98. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest zawiadomić okręgowy urząd górniczy co najmniej na 14 dni naprzód o zamierzonym rozpoczęciu albo wstrzymaniu w całości lub w części ruchu zakładu górniczego. W przypadku konieczności natychmiastowego wstrzymania ruchu zawiadomienie powinno być dokonane w ciągu 3 dni po wstrzymaniu ruchu.

Art. 99. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić okręgowy urząd górniczy o każdym zaszłym w zakładzie górniczym wypadku lub o niebezpieczeństwie, zagrażającym interesowi społecznemu, w szczególności życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo urządzeniom użyteczności publicznej.

2. O zdarzeniach określonych w ust. 1 kierownik ruchu zakładu górniczego obowiązany jest ponadto zawiadomić niezwłocznie inne właściwe organy państwowe.

DZIAŁ VI

Kierownictwo i dozór ruchu zakładu górniczego.

Art. 100. Ruch zakładu górniczego może być prowadzony tylko pod kierownictwem i dozorem osób, które uzyskały zatwierdzenie okręgowego urzędu górniczego.

Art. 101. 1. Przedsiębiorstwo górnicze jest obowiązane wyznaczyć dla każdego zakładu górniczego kierownika ruchu tego zakładu oraz w dostatecznej liczbie osoby kierownictwa działów ruchu i dozoru ruchu i osoby te niezwłocznie zgłosić w okręgowym urzędzie górniczym do zatwierdzenia ze wskazaniem poruczonych im czynności i kwalifikacji do ich wykonywania.

2. W przypadku gdy na kierownika ruchu zakładu górniczego wyznaczono dyrektora (kierownika) przedsiębiorstwa górniczego, zgłoszenia na podstawie ust. 1 dokonuje jednostka organizacyjna, która bezpośrednio nad-

zoruje i kontroluje działalność przedsiębiorstwa górniczego.

3. Przy objęciu zakładu górniczego zgłoszenia przewidziane w ust. 1 i 2 powinny być dokonane w ciągu 14 dni od dnia objęcia zakładu.

4. Za wykonanie obowiązku zgłoszenia (ust. 1—3) odpowiedzialny jest dyrektor (kierownik) przedsiębiorstwa oraz kierownik ruchu zakładu górniczego, a w przypadku określonym w ust. 2 — dyrektor jednostki organizacyjnej, która bezpośrednio nadzoruje i kontroluje działalność przedsiębiorstwa górniczego.

Art. 102. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest zgłosić okręgowemu urzędowi górniczemu osobę dyrektora (kierownika) przedsiębiorstwa górniczego oraz pracowników przedsiębiorstwa wyznaczonych do sprawowania nadzoru nad kierownictwem i dozorem ruchu zakładu górniczego z podaniem zakresu czynności tych osób. Przepis art. 101 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 103. Jednostka organizacyjna, która bezpośrednio nadzoruje i kontroluje działalność przedsiębiorstwa górniczego, obowiązana jest zgłosić w okręgowym urzędzie górniczym dyrektora jednostki oraz tych swoich pracowników, którzy powołani są do sprawowania nadzoru nad kierownictwem i dozorem ruchu zakładu górniczego z podaniem zakresu czynności tych pracowników. Przepis powyższy nie dotyczy ministerstw i urzędów centralnych.

Art. 104. Okręgowy urząd górniczy może nakazać ustanowienie szczególnych stanowisk kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, jeżeli zachodzi tego potrzeba ze względu na warunki bezpieczeństwa.

Art. 105. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i z właściwymi ministrami ustali w drodze rozporządzenia, jakim warunkom ogólnym, naukowym i zawodowym powinny odpowiadać osoby mające sprawować kierownictwo i dozór ruchu zakładu górniczego.

Art. 106. 1. Okręgowy urząd górniczy zatwierdza osobę mającą sprawować kierownictwo lub dozór ruchu zakładu górniczego, jeżeli odpowiada wymaganym warunkom.

2. Okręgowy urząd górniczy cofnie zatwierdzenie, jeżeli osoba sprawująca kierownictwo lub dozór ruchu zakładu górniczego utraci którykolwiek z wymaganych warunków albo w wyniku postępowania sądowego lub dyscyplinarnego zostanie pozbawiona prawa pełnienia czynności kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego.

Art. 107. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu oraz inni pracownicy techniczni zatrudnieni w ruchu zakładu górniczego, którzy podlegają zatwierdzeniu przez okręgowy urząd górniczy albo zgłoszeniu do okręgowego urzędu górniczego, a także osoby podlegające zgłoszeniu w myśl art. 102 i 103, odpowiadają dyscyplinarnie za naruszenie obowiązków przewidzianych w prawie górniczym oraz za nieprzestrzeganie zarządzeń urzędów górniczych, niezależnie od odpowiedzialności karnej, cywilnej i porządkowej.

Art. 108. 1. W sprawach dyscyplinarnych osób wymienionych w art. 107 orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy okręgowych urzędach górniczych, w drugiej instancji — Wyższa Komisja Dyscyplinarna. Komisja ta działa przy Wyższym Urzędzie Górniczym.

2. Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami ustali w drodze rozporządzenia organizację i sposób powoływania komisji dyscyplinarnych, postępowanie dyscyplinarne oraz organy powołane do wykonywania kar.

Art. 109. Komisje dyscyplinarne określone w art. 108 wymierzają kary:

- 1) upomnienia,
- 2) nagany,

- 3) obniżenia na okres do 3 miesięcy wynagrodzenia za pracę w wysokości od 10% do 25% należnego ogólnego wynagrodzenia,
- 4) zawieszenia w pełnieniu określonych czynności kierownictwa lub dozoru ruchu na okres do roku,
- 5) pozbawienia prawa pełnienia określonych czynności kierownictwa lub dozoru ruchu.

Art. 110. W sprawach dyscyplinarnych dyrektorów i naczelnich inżynierów tych jednostek organizacyjnych, które sprawują bezpośredni nadzór i kontrolę działalności przedsiębiorstw górniczych, karę upomnienia wymierza Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, a kary określone w art. 109 pkt 2—5 — Prezes Rady Ministrów na wniosek Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego po zasięgnięciu opinii właściwego ministra.

Art. 111. 1. Okręgowy urząd górniczy może osobę określoną w art. 107 zawiesić w pełnieniu czynności w czasie toczącego się postępowania dyscyplinarnego.

2. Przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego okręgowy urząd górniczy może zawiesić osobę określoną w art. 107 w pełnieniu czynności w przypadku prowadzenia ruchu z naruszeniem przepisów art. 93. O zawieszeniu okręgowy urząd górniczy zawiadamia niezwłocznie Wyższy Urząd Górniczy.

3. Wniesienie odwołania od zarządzeń wydanych na podstawie ust. 1 lub 2 nie wstrzymuje ich wykonania.

D Z I A Ł VII

Miernictwo górnicze.

Art. 112. 1. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest posiadać miernicze plany robót górniczych, sporządzane przez osoby uprawnione, i stale uzupełniać te plany w miarę postępu robót.

2. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Wyższym Urzędem Górniczym ustalą sposób i terminy sporządzania i uzupełniania mierniczych planów robót górniczych.

Art. 113. W przypadku braku przepisanych mierniczych planów robót górniczych lub niedokładności w tych planach okręgowy urząd górniczy może zarządzić sporządzenie lub uzupełnienie tych planów przez wyznaczonego przez siebie mierniczego górniczego na koszt przedsiębiorstwa górniczego.

Art. 114. Przedsiębiorstwo górnicze obowiązane jest składać egzemplarze mierniczych planów górniczych okręgowemu urzędowi górniczemu. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Wyższym Urzędem Górniczym ustalą sposób i terminy składania tych planów.

Art. 115. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Geodezji i Kartografii ustali, jakiego rodzaju pomiary powierzchniowe dokonywane przez przedsiębiorstwa górnicze podlegają zgłoszeniu, a operaty z tych pomiarów — przekazaniu organom państwowej służby geodezyjnej.

Art. 116. 1. Osobami uprawnionymi do sporządzania mierniczych planów robót górniczych są mierniczo- wie górniczy oraz w zakresie ustalonym w art. 118 ust. 2 asystenci mierniczego górniczego.

2. Przepisy prawa górniczego dotyczące mierniczych górniczych stosuje się odpowiednio do asystentów mierniczego górniczego.

Art. 117. Prezes Rady Ministrów ustali w drodze rozporządzenia, jakim warunkom ogólnym, naukowym i zawodowym powinny odpowiadać osoby mające wykonywać czynności mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego.

Art. 118. 1. Uprawnienia do wykonywania czynności mierniczego górniczego i asystenta mierniczego górniczego stwierdza Wyższy Urząd Górniczy.

2. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego ustali zakres czynności zawodowych asystenta mierniczego górniczego.

3. Wyższy Urząd Górniczy prowadzi rejestr mierniczych górniczych i asystentów mierniczego górniczego. Tryb i zasady prowadzenia rejestru ustali Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Art. 119. Wyższy Urząd Górniczy skreśli z rejestru mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego, który utracił którykolwiek z wymaganych warunków albo w wyniku postępowania sądowego lub dyscyplinarnego został pozbawiony prawa pełnienia zawodowych czynności.

Art. 120. Mierniczy górniczy obowiązany jest wykonywać prace pomiarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami i według wymagań nauki i techniki.

Art. 121. Mierniczy górniczy przy wykonywaniu czynności zawodowych ma prawo wkraczać na cudze nieruchomości i umieszczać górnicze znaki miernicze. Przepisy art. 23 i 32 stosuje się odpowiednio.

Art. 122. Mierniczy górniczy odpowiada za naruszenie swoich obowiązków przewidzianych w prawie górniczym dyscyplinarnie niezależnie od odpowiedzialności karnej, cywilnej i porządkowej.

Art. 123. 1. W sprawach dyscyplinarnych mierniczych górniczych i asystentów mierniczego górniczego orzekają komisje dyscyplinarne przewidziane w art. 108.

2. Komisje dyscyplinarne wymierzają w sprawach określonych w ust. 1 kary przewidziane w art. 109, z tym że zamiast kar przewidzianych w art. 109 pkt 4 i 5 wymierzają karę zawieszenia w pełnieniu czynności mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego na okres do roku albo karę pozbawienia prawa pełnienia tych czynności.

Art. 124. 1. Wyższy Urząd Górniczy może mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego zawiesić w wykonywaniu czynności zawodowych w czasie toczącego się postępowania dyscyplinarnego.

2. Okręgowy urząd górniczy może przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego tymczasowo zawiesić mierniczego górniczego lub asystenta mierniczego górniczego w pełnieniu czynności zawodowych w przypadku dopuszczenia się poważnych uchybień w wykonywaniu tych czynności. O zawieszeniu okręgowy urząd górniczy zawiadamia równocześnie Wyższy Urząd Górniczy, który potwierdza lub uchyla tymczasowe zawieszenie.

3. Wniesienie odwołania od zarządzeń, wydanych na podstawie ust. 1 lub 2, nie wstrzymuje ich wykonania.

D Z I A Ł VIII

Państwowa Rada Górnictwa.

Art. 125. 1. Przy Prezesie Rady Ministrów działa Państwowa Rada Górnictwa.

2. Do zakresu działania Państwowej Rady Górnictwa należy przygotowywanie i opiniowanie zasad metodologicznych w dziedzinie racjonalnej gospodarki eksploatacyjnej złóż kopalin oraz opiniowanie projektów przepisów dotyczących górnictwa i spraw przekazanych przez zainteresowanych ministrów.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowy zakres działania, skład, tryb postępowania oraz organizację Państwowej Rady Górnictwa.

D Z I A Ł IX

Nadzór urzędów górniczych.

Art. 126. 1. Urzędy górnicze sprawują nadzór nad przedsiębiorstwami górniczymi w zakresie stosowania przepisów prawa górniczego, w szczególności dotyczących ochrony interesu społecznego, bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony wyrobisk górniczych i powierzchni.

2. Do zakresu działania urzędów górniczych należy nadzorowanie zgodności gospodarki eksploatacyjnej zło-

żem kopaliny z planem bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem.

3. Urzędy górnicze czuwają, aby ludność nie była pozbawiona wskutek robót górniczych wody do użytku domowego i dla inwentarza.

Art. 127. 1. Pracownicy urzędów górniczych przy wykonywaniu kontroli i nadzoru mają prawo wstępu do zakładów górniczych oraz należących do nich urządzeń technicznych.

2. Kierownictwo ruchu zakładu górniczego obowiązane jest udostępnić urzędowi górniczemu wszelkie materiały i dokumenty niezbędne dla kontroli i nadzoru oraz udzielać wyjaśnień w sprawach ruchu technicznego zakładu górniczego.

Art. 128. 1. Okręgowy urząd górniczy przy wykonywaniu nadzoru nad przedsiębiorstwami górniczymi może wydawać niezbędne zarządzenia w przypadku nieprzestrzegania przepisów albo zagrożenia bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego, a także wstrzymać ruch zakładu górniczego w całości lub w części w razie stwierdzenia niebezpieczeństwa zagrażającego bezpośrednio zakładowi lub ważnemu interesowi społecznemu.

2. Wniesienie odwołania od zarządzeń wydanych na podstawie ust. 1 nie wstrzymuje ich wykonania.

Art. 129. 1. W razie grożącego niebezpieczeństwa lub w razie wypadku okręgowy urząd górniczy obowiązany jest ustalić stan faktyczny i przyczyny zagrożenia lub wypadku.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 okręgowy urząd górniczy sprawuje nadzór nad akcją zapobiegawczą i ratowniczą prowadzoną przez zakład górniczy, a gdy uzna, że akcja zapobiegawcza lub ratownicza prowadzona jest nienależycie, może zażądać zmiany jej kierownictwa lub objąć kierownictwo akcji.

D Z I A Ł X

Przepisy karne.

Art. 130. 1. Kto bez zezwolenia wymaganego przez przepisy prawa górniczego lub wbrew warunkom zezwolenia wydobywa kopalinę,

podlega karze więzienia do lat dwóch lub karze aresztu do lat dwóch.

2. Tej samej karze podlega, kto poszukuje kopaliny, których poszukiwanie zastrzeżone jest wyłącznie dla organów państwowej służby geologicznej.

3. W przypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary albo sprawcę od kary uwolnić.

4. Sąd może orzec przepadek urządzeń i narzędzi, użytych do wydobywania albo poszukiwania kopaliny, choćby nie były własnością sprawcy.

Art. 131. 1. Kto wydobywa kopalinę w sposób zabroniony przez prawo górnicze oraz przez przepisy na tym prawie oparte albo w sposób sprzeczny z zasadami techniki górniczej,

podlega karze więzienia do lat dwóch lub karze aresztu do lat dwóch.

2. Jeżeli wskutek czynu określonego w ust. 1 powstała znaczna szkoda dla gospodarki narodowej, sprawca podlega karze więzienia od lat dwóch do dziesięciu.

Art. 132. 1. Kto prowadzi ruch zakładu górniczego wbrew zarządzeniu okręgowego urzędu górniczego o wstrzymaniu ruchu, wydanemu ze względu na bezpieczeństwo zakładu górniczego lub inny ważny interes społeczny,

podlega karze więzienia do lat dwóch lub karze aresztu do lat dwóch.

2. Jeżeli wskutek czynu określonego w ust. 1 powstała znaczna szkoda, sprawca podlega karze więzienia od lat dwóch do dziesięciu.

Art. 133. 1. Kto wykracza przeciw nakazom zawartym w przepisach art. 16 lub 19,

podlega karze pracy poprawczej do trzech miesięcy lub karze grzywny do 3.000 złotych.

2. Orzekanie następuje w trybie i na zasadach ustawy o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. z 1951 r. Nr 66, poz. 454).

Art. 134. 1. Kto:

- 1) wykracza przeciw nakazom lub zakazom zawartym w przepisach art. 85 lub 99 ust. 1,
- 2) wykracza przeciw nakazom lub zakazom zawartym w przepisach wydanych na podstawie art. 86, 94 lub 95,
- 3) wbrew obowiązкови przewidzianemu w art. 90 nie sporządza planu bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem albo nie przedkłada tego planu w przepisany terminie okręgowemu urzędowi górniczemu do zatwierdzenia,
- 4) prowadzi ruch zakładu górniczego bez zatwierdzonego planu bezpiecznego prowadzenia robót górniczych i prawidłowej gospodarki złożem albo niezgodnie z tym planem
- 5) bez uzyskania zatwierdzenia okręgowego urzędu górniczego wykonuje czynności kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego albo czynności te wykonuje wbrew zarządzeniu o zawieszeniu w pełnieniu czynności (art. 111),
- 6) nie stosuje się do zarządzeń okręgowego urzędu górniczego wydanych na podstawie art. 128,

podlega karze aresztu do jednego miesiąca albo pracy poprawczej do trzech miesięcy lub karze grzywny do 3.000 złotych.

2. Kary za czyny określone w ust. 1 wymierza okręgowy urząd górniczy. Od orzeczenia okręgowego urzędu górniczego służy odwołanie do Wyższego Urzędu Górniczego.

3. Orzekanie następuje w trybie i na zasadach, które określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 135. 1. Okręgowy lub Wyższy Urząd Górniczy powinien nie wydając orzeczenia skierować sprawę na drogę postępowania sądowego, gdy uzna, że społeczna szkodliwość czynu, stopień zawinienia lub inne ważne okoliczności sprawy wymagają wymierzenia kary surowszej, niż określona w art. 134.

2. W postępowaniu sądowym wymierza się karę aresztu do trzech miesięcy i grzywny do 3.000 złotych lub jedną z tych kar.

3. Przepisy art. 48 i 49 ustawy o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. z 1951 r. Nr 66, poz. 454) stosuje się odpowiednio.

Art. 136. 1. W sprawach o przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu i prawidłowemu funkcjonowaniu zakładu górniczego oraz o przestępstwa określone w prawie górniczym urzędy górnicze, a gdyby to było niemożliwe, kierownictwo przedsiębiorstwa lub zakładu górniczego, składając zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa stosownie do przepisów kodeksu postępowania karnego, obowiązane są jednocześnie poczynić wszystko, co potrzeba, aby zabezpieczyć ślady i dowody przestępstwa.

2. W sprawach określonych w ust. 1 prokurator może w toku śledztwa zlecić urzędowi górniczemu dokonanie pod jego nadzorem poszczególnych czynności śledczych.

D Z I A Ł XI

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 137. Z dniem wejścia w życie prawa górniczego tracą moc z samego prawa postanowienia umów zawartych z właścicielami nieruchomości, o ile dotyczą prawa wydobywania kopaliny.

Art. 138. Tracą moc z samego prawa i ulegają wykreśleniu z ksiąg wieczystych wszelkie wpisy dotyczące nadań górniczych i prawa wydobywania kopalin.

Art. 139. Termin przewidziany w art. 65 dla dochodzenia roszczeń z tytułu szkód górniczych ujawnionych po dniu 9 maja 1945 r. w budynkach mieszkalnych nadających się do naprawy biegnie od dnia wejścia w życie prawa górniczego.

Art. 140. Zezwolenia na poszukiwania złóż kopalin udzielone na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów tracą moc z upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie prawa górniczego. Do poszukiwań prowadzonych na podstawie tych zezwoleń stosuje się odpowiednie przepisy prawa górniczego.

Art. 141. Spółdzielnie i osoby nie będące wykonawcami narodowych planów gospodarczych, które w dniu wejścia w życie niniejszego prawa górniczego posiadają uprawnienia do wydobywania kopalin, zachowują nadal te uprawnienia, jeżeli złożą w terminie 3 miesięcy od daty wejścia w życie prawa górniczego wniosek o udzielenie zezwolenia przewidzianego w art. 5. Uprawnienie to wygasa w przypadku odmownego załatwienia wniosku.

Art. 142. 1. Osoby sprawujące czynności kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, które w chwili wejścia w życie prawa górniczego miały na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów uprawnienia do sprawowania tych czynności, zachowują nadal te uprawnienia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do mierniczych górniczych i asystentów mierniczego górniczego.

Art. 143. Sprawy, wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów, a nie zakończone przed wejściem w życie prawa górniczego, będą rozstrzygane według przepisów tego prawa.

Art. 144. Postępowanie toczące się przed sądami powszechnymi lub komisjami arbitrażowymi w sprawach o roszczenia z tytułu szkód górniczych, nie zakończone prawomocnym orzeczeniem przed wejściem w życie prawa górniczego, ulega umorzeniu z mocy samego prawa. Akta tych spraw sądy powszechne i komisje arbitrażowe prześlą właściwym komisjom do spraw szkód górniczych celem rozstrzygnięcia sprawy na zasadach prawa górniczego i w trybie przewidzianym w tym prawie.

Art. 145. Nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach górniczych podlegających przepisom prawa górniczego sprawują urzędy górnicze.

Art. 146. W art. X § 1 dekretu z dnia 11 października 1946 r. — Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz. U. Nr 57, poz. 321) skreśla się wyrazy „oraz ksiąg dla pól górniczych i naftowych”.

Art. 147. W art. 3 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o Urzędzie Dozoru Technicznego (Dz. U. Nr 49, poz. 440) skreśla się wyrazy „oraz władz górniczych”.

Art. 148. Znosi się właściwość urzędów górniczych w sprawach dotyczących rafinerii olejów mineralnych i ich zakładów pomocniczych, przewidzianą w art. 193 prawa przemysłowego (Dz. U. z 1927 r. Nr 53, poz. 468)

w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. Nr 40, poz. 350), zachowując tę właściwość odnośnie do urzędów pomocniczych dla kopalni ropy naftowej i gazu ziemnego, jako to gazoliniami, urzędów stabilizacyjnych, transportowych i magazynowych oraz łapaczek do zbierania ropy i kału ropnego. W sprawach tych właściwe są okręgowe urzędy górnicze.

Art. 149. Z dniem wejścia w życie prawa górniczego tracą moc wszelkie przepisy w sprawach unormowanych tym prawem, w szczególności:

- 1) austriacka państwowa ustawa naftowa z dnia 11 maja 1884 r. (Dz. u. p. austr. nr 71 z późniejszymi zmianami),
- 2) krajowa ustawa z dnia 22 marca 1908 r. regulująca prawo wydobywania minerałów, które nadają się do użytku z powodu zawartości żywic ziemnych (dz. ust. i rozp. kraj. nr 61),
- 3) ustawa z dnia 2 maja 1919 r. o wyłącznym upoważnieniu Państwa do zakładania rurociągów, służących do prowadzenia gazów ziemnych, regulowania produkcji i zużytkowania ich (Dz. Pr. P. P. Nr 39, poz. 292 wraz z późniejszymi zmianami),
- 4) art. 3 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. Nr 67, poz. 590),
- 5) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. — Prawo górnicze (Dz. U. Nr 85, poz. 654 wraz z późniejszymi zmianami),
- 6) przepisy, utrzymane w mocy na zasadzie art. 318 rozporządzenia wymienionego w pkt 5,
- 7) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1932 r. o opłatach od uprawnień górniczych (Dz. U. Nr 56, poz. 543 wraz z późniejszymi zmianami),
- 8) przepisy art. 753—755 kodeksu postępowania cywilnego,
- 9) przepisy art. XII i XLIII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym,
- 10) ustawa z dnia 18 marca 1932 r. w sprawie regulowania stosunków w przemyśle naftowym (Dz. U. z 1936 r. Nr 7, poz. 83),
- 11) ustawa z dnia 25 marca 1938 r. o obrocie olejem skalnym (Dz. U. Nr 21, poz. 167).

Art. 150. Rozporządzenia i inne przepisy wykonawcze wydane na podstawie aktów prawnych określonych w art. 149 pkt 1, 2 i 5 zachowują moc do chwili zastąpienia ich przepisami opartymi na prawie górniczym, o ile nie są z nim sprzeczne.

Art. 151. Wykonanie dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz zainteresowanym ministrom.

Art. 152. 1. Dekret wchodzi w życie z upływem 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Rada Ministrów może ustalić w drodze rozporządzenia wcześniejszy termin wejścia w życie niektórych przepisów dekretu na całym obszarze Państwa lub na niektórych jego terenach.